

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ต้นทาง ทางผ่าน ปลายทาง : รูปแบบการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย

นางสาวอารีรัตน์ แพงสะพา¹, อาจารย์ดวงพร อุไรวรรณ²

¹สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี,
e-mail : areerat5711@gmail.com

²อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี,
e-mail : duangpom.au@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การค้ำมนุษย์ถือว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นปัญหาระดับชาติที่ทั่วโลกต่างตระหนักถึง อันตรายและความสำคัญ เนื่องจากเป็นต้นเหตุนำไปสู่ปัญหาอีกมากมายหลายอย่างตามมา มีผู้คนหลากหลาย ประเทศจากทุกมุมโลกต้องถูกแสวงหาประโยชน์ อีกทั้งยังต้องสูญเสียชีวิต ร่างกาย และจิตใจ ยังส่งผลกระทบต่อคนรอบข้าง ชุมชน สังคมเป็นวงกว้าง อาทิเช่น ปัญหาอาชญากรรม การทำงานประมง การค้าประเวณี การลักลอบเข้าเมือง หรือแม้แต่กระทั่งยาเสพติด ซึ่งแต่ละปัญหาถือเป็นภัยคุกคามต่อประเทศอย่างยิ่ง จำต้องถือว่าเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจังเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

คำสำคัญ : การค้ำมนุษย์, สิทธิมนุษยชน, ปัญหาอาชญากรรม

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Source Transit Destination : Forms of Human Trafficking in Thailand

Areerat Phaengspha¹, Duangporn Auraiwan²

¹ Branch Public Administration under the faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, e-mail : areerat5711@gmail.com

² Branch Public Administration under the faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, e-mail : duangporn.au@vru.ac.th

Abstract

Human trafficking is a violation of human rights and a national problem that the world is aware of the danger and importance. Because the source leads to many problems, many follow. There is a wide variety of people from all over the world must be exploitation. They lose a life body, and mind. Also affect those around, community, society broadly. Such as crime issues, fishing, prostitution, hacking into the city, or drugs. Each issue is a threat to the country strongly. Need was urgent and serious attention to the foundations of the country Thailand.

Keywords : Human Trafficking, Human Rights, Crime Issues

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

การค้ามนุษย์เป็นขบวนการที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ของบุคคล ซึ่งไม่ว่าจะกระทำออกมาในรูปแบบใดที่เข้าลักษณะเป็นการแสวงหาผลกำไรหรือประโยชน์โดยไม่ชอบ ไม่ว่าจะโดยการข่มขู่ ใช้กำลัง ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ยังรวมถึงการทำให้บุคคลใดถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ หรือว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายมาบังคับกับบุคคลนั้น ซึ่งหากผู้กระทำได้กระทำการเป็นธรรมาภิบาล นำพา ขนส่ง ส่งต่อ ซ่อนเร้น การรับตัวไว้ และการบริหารจัดการบุคคลที่ได้มา ล้วนเข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น การค้ามนุษย์มีหลากหลายรูปแบบ มีรูปแบบที่พลิกแพลงไปตามกาลเวลาเพื่อล่อลวงผู้เสียหาย อีกทั้งยังนำวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาใช้ อย่างโซเชียล เน็ตเวิร์กต่างๆ ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก ไลน์ หรือแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งสามารถมุ่งเข้าสู่เป้าหมายได้โดยตรงกับเหยื่อผู้เสียหาย สามารถหลอกล่อหลอกลวงด้วยคำพูดหรือชักชวนในการให้ผู้เสียหายคิดว่าตนจะได้รับผลประโยชน์มากมายจนทำให้ตกเป็นเหยื่อให้กับกระบวนการค้ามนุษย์นี้โดยไม่รู้ตัว ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่มักจะเป็นเด็กที่มีความไร้เดียงสาไม่อาจเท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของขบวนการนี้ จึงทำให้ตกเป็นเหยื่อถูกหลอกล่อลักพาตัวมาได้ง่าย นอกจากเด็กที่ล่อลวงง่ายแล้วผู้หญิงก็ตกเป็นเหยื่อของขบวนการนี้มากเช่นเดียวกัน ซึ่งโดยอาศัยความอ่อนไหวของจิตใจ การต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น จะพบเห็นได้มากที่มีผู้หญิงถูกนำเอามาค้าประเวณีเป็นส่วนใหญ่ อย่างในประเทศไทยเองที่เป็นทั้งประเทศต้นทางคือมีการจัดหาคนโดยอาศัยความยากจน ความต้องการงาน ปัญหาเศรษฐกิจ ล่อลวง ชักจูงผู้เสียหายที่พบเจอปัญหาข้างต้นแล้วหมดทางออกเพื่อส่งยังประเทศที่ สองหรือที่สาม โดยเอาผลประโยชน์เข้ามาหลอกล่อ ไทยไม่ได้เป็นแต่ประเทศต้นทางแต่ยังเป็นทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์เพื่อนำคนไปสู่ประเทศที่สามอีกด้วย อย่างในกรณีชาวโรฮิงญาที่ถูกเมียนมาผลักดันออกนอกประเทศ จนทำให้ขบวนการค้ามนุษย์สบโอกาสใช้ไทยเป็นทางผ่านเพื่อส่งคนไปยังมาเลเซียหรือประเทศที่สาม ประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ไทยยังเป็นประเทศปลายทางกล่าวคือจะพบเห็นได้เป็นจำนวนมากกว่ามีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านล้นหลอมเข้ามาในไทยอย่างผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก ทั้งผ่านแดนมาเอง ทั้งถูกขบวนการค้ามนุษย์พามา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในขบวนการนี้ผู้เสียหายอาจยินยอมพร้อมใจตกเป็นเหยื่อด้วยความสมัครใจเนื่องจากสภาวะความเป็นอยู่ที่ยากแค้นจนไม่อาจเลือกได้แต่เพื่อความอยู่รอดก็จำต้องเสี่ยงเข้ามาตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ อีกทั้งยังมีผู้คนอีกมากมายที่ตกเป็นเหยื่อเพราะถูกหลอกล่อ ถูกบังคับขู่เข็ญหรืออาจจะเป็นหนี้สิน ต่างมากมายเหตุผลจนไม่อาจจะทำให้การค้ามนุษย์นี้ออกไปจากสังคมไทยหรือสังคมโลกได้โดยง่าย และสำหรับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่ภาครัฐต่างให้ความสำคัญ ทางกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2561 (TIP Report 2018) โดยในปีนี้ ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้อยู่ ใน Tier 2 ซึ่งเป็นการปรับอันดับขึ้นจากที่ได้รับการจัดให้อยู่ใน Tier 2 Watch List เมื่อปี 2560 แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพยายามที่จะขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ดังกล่าว แต่เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางการค้ามนุษย์ทำให้ยากต่อการที่จะขจัดปัญหาทั้งหมดได้ในเวลารวดเร็ว

การค้ามนุษย์

วรรณัฐ วิชาชาติเดชา (2554 : 6-7) กล่าวว่า การค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ หรือการจัดให้อยู่อาศัยด้วยการขู่เข็ญ ใช้กำลังบีบบังคับในรูปแบบต่างๆ ด้วยการลักพาตัว ฉ้อโกง หลอกลวง ใช้อำนาจมิชอบการ รับเงินเพื่อผลประโยชน์ให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลที่มีอำนาจควบคุมคนอื่นๆเพื่อ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ประโยชน์ของตน รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีหรือหาประโยชน์ทางเพศ ในรูปแบบการขู่
บังคับ ใช้แรงงานหรือบริการ จากคำนิยามที่กล่าวมานั้นการค้ามนุษย์มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. การกระทำ ได้แก่ เป็นธุระจัดหา ล่อไป ชักพาไป ซื่อขาย จำหน่าย นำเข้า ส่งออกไป รับไว้ หน่วง
เหนี่ยวกักขัง ซ่อนเร้น

2. วิธีการ ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง บังคับ ชักจูง ยุยงส่งเสริม ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจ
ครอบงำ ผิดศีลธรรมข่มขืนใจ

3. วัตถุประสงค์ คือ แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเหยื่อ เช่น การนำตัวไปเพื่อสนองความใคร่ เพื่อ
การอนาจารหรือการค้าประเวณี เอาตัวไปเป็นทาสหรือมีฐานะคล้ายทาส กดขี่แรงงานและตัดอวัยวะ

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก (2548 : 6) กล่าวถึงสถานการณ์ของประเทศไทยกับ
การค้ามนุษย์ ประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์เพราะเป็นทั้งประเทศต้น ทางผ่าน และปลายทาง

สถานะ	ส่วนสำคัญ
ประเทศต้นทาง	ประเทศที่มีการส่งเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไปค้าต่างประเทศ เช่น การจัดหาคนโดยอาศัย ความยากจน ความต้องการงาน ปัญหาเศรษฐกิจ ล่อลวง ชักจูงผู้เสียหายที่พบเจอปัญหา ข้างต้นแล้วหมดทางออกเพื่อส่งยังประเทศที่ สองหรือที่สาม โดยเอาผลประโยชน์เข้ามา หลอกล่อ
ประเทศทางผ่าน	ประเทศที่ใช้เส้นทางผ่านของการนำเหยื่อจากการค้ามนุษย์ไปค้าในประเทศอื่นๆ เช่น กรณีชาวโรฮิงญาที่ถูกเมียนมาผลักดันออกนอกประเทศ จนทำให้ขบวนการค้ามนุษย์สบ โอกาสใช้ไทยเป็นทางผ่านเพื่อส่งคนไปยังมาเลเซียหรือประเทศที่สาม
ประเทศปลายทาง	ประเทศที่มีการนำเหยื่อจากการค้ามนุษย์เข้ามาค้ามนุษย์หรือแสวงหาผลประโยชน์ หรือ มีการล่วงละเมิดสิทธิ เช่น แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่ลักลอบเข้ามาในประเทศไทย อย่างผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะผ่านแดนมาเอง หรือถูกขบวนการค้ามนุษย์พามา เนื่องจาก สภาวะความเป็นอยู่ที่ยากแค้นจนไม่อาจเลือกได้แต่เพื่อความอยู่รอดก็จำต้องเสี่ยงเข้ามา ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

ประเทศไทยมีความเปิดเผยของระบบข้อมูลข่าวสารและเสรีภาพด้านการสื่อสาร รวมทั้งความสะดวก
ในด้านคมนาคมในประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยจึงเป็นจุดปลายทางหรือทางผ่านของการค้ามนุษย์ ใน
ปัจจุบันปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าเด็กและสตรี เป็นปัญหาที่ประชาคมโลกห่วงใยและเร่งหา
มาตรการแก้ไขและป้องกันเพราะก่อให้เกิดอาชญากรรมทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศ

การค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติ

ตามความหมายของการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3)
พ.ศ. 2560 มาตรา 6 บัญญัติไว้ดังนี้ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. เป็นธุระจัดหา ซื่อขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขังจัดให้อยู่อาศัย
หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจ
ครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่า

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

2. เป็นธุระจัดหา ชื่อ ขยาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้ที่กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามข้อหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จาก การค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาข่มขู่ การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับ ใช้แรงงานหรือบริการ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอม หรือไม่ก็ตาม

การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามข้อสอง หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการ โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายเสรีภาพชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น

2. ขู่ข่มขู่ด้วยประการใดๆ

3. ใช้กำลังประทุษร้าย

4. ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ หรือนำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

5. ทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

จากมาตรา 6 ดังกล่าวข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการค้ามนุษย์มีทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในที่จะต้องรวมกันจึงจะเป็นองค์ประกอบครบถ้วนของการกระทำผิดการค้ามนุษย์

องค์ประกอบภายนอกของรูปแบบการค้ามนุษย์

ธุระจัดหา (Recruitment) คือ การเป็นธุระจัดหาในการหาคน คัดเลือกคน นำคนเข้ามาทำงานไม่ว่าจะมาจากการซื้อ ขยาย จำหน่าย หน่วงเหนี่ยว กักขัง พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด ซึ่งบุคคลนั้นอาจเต็มใจหรือไม่เต็มใจก็ตาม อาจเกิดจากการข่มขู่ หลอกลวง ชักชวนหรือใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อย ทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบซึ่งในปัจจุบันได้มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาติดต่อสื่อสารทำให้สามารถล่อลวงเหยื่อได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ศิริพร สโครบานะ (2545 : 23-24) ได้แบ่งรูปแบบของการค้ามนุษย์ได้ดังต่อไปนี้

1. การค้ามนุษย์ อันได้แก่ การขนส่งและซื้อขายมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสตรีและเด็ก เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ด้วยการใช้กำลังและการหลอกลวง แรงงานหญิงย้ายถิ่นจะตกเป็นเหยื่อของการใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อนำไปสู่การบังคับค้าประเวณีหรือการบังคับใช้แรงงาน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. แรงงานที่ติดหนี้ เนื่องจากตกเป็นเหยื่อของกลไกในการกู้เงินแม่เพียงเล็กน้อย และเพื่อเป็นการใช้หนี้พวกเขาจะถูกบังคับให้ทำงานนานหลายชั่วโมงโดยไม่มีวันหยุดและได้รับค่าตอบแทนเพียงอาหารพอยังชีพและที่พัก แรงงานเหล่านี้ไม่มีวันที่จะจ่ายหนี้ที่ยืมมาได้หมดและหนี้สินเหล่านี้อาจสืบทอดไปอีกหลายชั่วอายุ

3. แรงงานที่ถูกบังคับ เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกรัฐบาล พรรคการเมือง หรือคนธรรมดาให้ทำงานซึ่งส่วนใหญ่จะตกอยู่ภายใต้การขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังหรือการลงโทษอื่นๆ

4. แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย หมายถึง เด็กที่ต้องทำงานในสถานะที่ถูกแสวงหาประโยชน์มิชอบธรรมหรือเป็นอันตราย ทำให้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาและนั่นหมายความว่าจำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง

5. การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก เป็นการแสวงหาประโยชน์ด้วยการให้เด็กค้าประเวณีใช้ในสื่อลามก และการค้ามนุษย์เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่จะถูกลักพาตัวซื้อขายหรือ บังคับให้เข้าสู่ตลาดต่างประเทศ

การนำพา (Transfer/Transportation) กล่าวคือเมื่อได้ตัวผู้เสียหายมาแล้วไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดตามข้างต้นจะต้องนำผู้เสียหายเหล่านั้นย้ายจากจุดต้นทางซึ่งก็คือประเทศที่อยู่ หรือเมืองที่อยู่ ไปยังจุดหมายปลายทางซึ่งก็คือสถานที่ที่จะเกิดการแสวงหาผลประโยชน์หรือผลกำไรนั่นเอง ซึ่งอาจมีประเทศที่สอง ประเทศที่สามเป็นจุดมุ่งหมายหรือทางผ่าน

เมื่อองค์ประกอบความผิดภายนอกเกิดผลสำเร็จคือการเป็นธุระจัดหาและนำพาบุคคลไปแล้ว ส่วนที่สำคัญที่สุดก็คือ องค์ประกอบความผิดภายในคือเจตนาในการกระทำความผิด

องค์ประกอบภายในของรูปแบบการค้ามนุษย์

การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (Exploitation)

การค้ามนุษย์จะไม่มีคามผิดเลยหากว่าขาดเจตนาในการกระทำซึ่งก็คือเจตนาที่จะแสวงหาผลประโยชน์หรือผลกำไรจากบุคคลที่ตนได้เป็นธุระจัดหาและพาไป กล่าวคือ ผู้ที่ทำการเป็นธุระจัดหาบุคคลใดๆ หรือนำพาบุคคลใดๆจะต้องมีเจตนาแสวงหาประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นจำนวนเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่จะทำให้ตนได้จากการเป็นธุระจัดหาและการนำพานั้นๆ

ดังนั้นไม่ว่าบุคคลใดที่เข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งโดยกระทำทั้งที่รู้และเจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์ต่อผู้เสียหายย่อมมีความผิดฐานค้ามนุษย์ด้วยกันทุกคน

รูปแบบการค้ามนุษย์

อภิรักษ์ นักรั (2559) กล่าวว่า การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบความผิดฐานค้ามนุษย์ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มี 8 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การค้าประเวณี

การค้าประเวณี หมายความว่า “การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใดหรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่นอันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ” การค้ามนุษย์ในรูปแบบนี้คือ การนำมนุษย์ไปเป็นโสเภณี อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำว่า “การกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่” อันเป็นการค้าประเวณี หมายความว่ารวมไปถึงการสำเร็จความใคร่ด้วยปากให้แก่ผู้อื่นด้วย ส่วนคำว่า “เพื่อประโยชน์อื่นใด” นั้นไม่จำกัดว่าจะเป็นตัวเงินอย่างเดียว แต่มีความหมายกว้างกว่าสินจ้าง

การกระทำความผิดฐานค้าประเวณีนั้น แม้ว่าผู้ถูกกระทำชำเราหรือผู้กระทำชำเราได้สมัครใจยอมรับการกระทำ โดยไม่มีการบังคับ ชูเชิญ ก็เป็นความผิดฐานค้าประเวณีได้ แต่ถ้าจะเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้นั้น ถ้าผู้ถูกกระทำชำเรามีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จะเข้าความผิดฐานค้ามนุษย์ได้นั้นผู้นั้นต้องถูกข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ฯลฯ ซึ่งหมายถึงการไม่สมัครใจนั่นเองตามมาตรา 6 (1) แต่ถ้าเป็นเด็กอายุยังไม่ถึง 18 ปี แม้ไม่ต้องการข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ก็เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์แล้ว ตามมาตรา 6 (2) ทั้งนี้ การแสวงหาประโยชน์เพื่อประโยชน์ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว

รูปแบบที่ 2 การแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น

การใช้เพศเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์หรือให้ขายสินค้าได้ แต่การกระทำนั้นต้องเป็นการกระทำผิดกฎหมายอย่างอื่นด้วย เช่น การเปลือยกาย ซึ่งเป็นการแสดงลามกอนาจารในสถานที่สาธารณะหรือแสดงสิ่งที่น่าอับอายต่อหน้าธารกำนัล จึงจะเข้าลักษณะความผิดฐานค้ามนุษย์ กรณีรูปแบบนี้ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ต้องมีการข่มขู่หรือใช้กำลังบังคับจึงจะเป็นความผิด ถ้าเป็นเด็กไม่ต้องมีการข่มขู่หรือใช้กำลังบังคับก็เป็นความผิด

รูปแบบที่ 3 การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก

สื่อลามก หมายถึง เป็นการแสดงออกในรูปภาพเปลือย เห็นอวัยวะเพศ มีเนื้อหาร่วมเพศ กระตุ้นทำให้เกิดความใคร่ทางกามารมณ์ เช่น ภาพหญิงเปลือยท่อนบนมีมือข้างหนึ่งถือโทรศัพท์กดอยู่บนอวัยวะเพศ เป็นต้น สามารถปรากฏได้ในสื่อทุกรูปแบบ คลิปวิดีโอ การ์ตูน หรือการเขียนพรรณนาให้เกิดจินตนาการ

การผลิต คือ การกระทำถ่ายคลิบต่าง ๆ การเผยแพร่ คือการจำหน่าย

กรณีนี้ จะเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้ ต่อเมื่อ ถ้าเป็นผู้ใหญ่ต้องมีการข่มขู่หรือใช้กำลังบังคับจึงจะเป็นความผิด ถ้าเป็นเด็กไม่ต้องมีการข่มขู่หรือใช้กำลังบังคับก็เป็นความผิด

รูปแบบที่ 4 การเอาคนลงเป็นทาส

ยกตัวอย่างเช่น คดีชาวโรฮิงญา มีการบังคับให้ไปประเทศมาเลเซีย ถ้าไม่ไปก็จะถูกขู่ฆ่า ต้องให้ญาติเอาเงินมาไถตัว ทั้งนี้ ตามอนุสัญญาต่อต้านการเอาคนลงเป็นทาส (Slavery Convention (1926)) ได้ นิยามคำว่า “ทาส” ว่าหมายถึง “สถานะหรือเงื่อนไขที่บุคคลหนึ่งมีอยู่เหนือบุคคลอื่นโดยมีการใช้อำนาจทุกอย่างอันพึงมีในฐานะเป็นเจ้าของ” มนุษย์ไม่อาจเป็นเจ้าของกันได้ คำว่า “เจ้าของ” ใช้เฉพาะทรัพย์สินเท่านั้น ในสมัยก่อนใครเป็นหนี้ต้องเอาตัวลงเป็นทาสเพื่อชดใช้หนี้ดังกล่าว และย่อมหมายถึงการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากแรงงานเด็ก

อาจารย์หยุด แสงอุทัย ให้คำนิยามคำว่า “ทาส” คือการอยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่นโดยสิ้นเชิง และต้องทำงานให้แก่ผู้อื่น มีการอ้างสิทธิ์เหนือบุคคลอื่นโดยเด็ดขาดในเสรีภาพ ร่างกายของผู้นั้นโดยฝ่าฝืนความสมัครใจของผู้นั้น อาจารย์จิตติ ติงศภักดิ์ ให้คำนิยามว่า “ทาส” คืออยู่ภายใต้บุคคลอื่นให้ทำงาน ไม่ได้ค่าตอบแทน ถูกทำโทษได้ หากได้อยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่นโดยเด็ดขาด ไม่แค่ถูกขู่ทำร้ายหรือถูกข่มเท่านั้นแม้ว่าจะมีเวลาทำอย่างอื่นได้บ้าง ก็ถือว่าเป็นทาส

การใช้แรงงานเกินกำลังของเด็กที่จะรับสภาพได้ กฎหมายแรงงานห้ามมิให้นายจ้างรับเด็กอายุยังไม่ถึง 15 ปี ทำงานโดยเด็ดขาด และการทำร้ายร่างกายให้ทำงานเร็วขึ้น เมื่อเกิดบาดเจ็บก็ไม่รักษาพยาบาล ย่อมมี

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ลักษณะเป็นการเอาคนลงเป็นทาส กรณีนี้จะเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้ก็ต่อเมื่อทั้งเด็กและผู้ใหญ่ไม่ได้สมัครใจเป็นสำคัญ

รูปแบบที่ 5 การนำคนมาขอรทาน

ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอรทาน พ.ศ. 2484 มาตรา 6 “ห้ามมิให้บุคคลใดทำการขอรทาน” แต่จะเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ ก็ต่อเมื่อมีบุคคลนำพามาบังคับใช้ให้เป็นขอรทาน (ปัจจุบันยกเลิกโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขอรทาน พ.ศ. 2559)

กรณีแม่เอาลูกมาเป็นขอรทาน ย่อมเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้วย

รูปแบบที่ 6 การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานบังคับขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๒๙ ให้นิยามคำว่า “แรงงานบังคับ” หมายถึง งานหรือบริการทุกชนิดซึ่งเกณฑ์เอาจากบุคคลใดได้โดยการขู่ขู่ การลงโทษและซึ่งบุคคลดังกล่าวนั้นมิได้สมัครใจที่จะทำเอง

สัญญาจ้างแรงงานกับสัญญาจ้างทำของจะแตกต่างกัน เพราะสัญญาจ้างทำของจะยึดความสำเร็จของงานเป็นตัวตั้ง ผู้ว่าจ้างไม่มีอำนาจไปกำกับดูแลเหมือนสัญญาจ้างแรงงาน สาเหตุที่กฎหมายค้ามนุษย์ไม่ระบุนิยามว่าสัญญาจ้างทำของลงไปด้วยนั้น เพราะคำว่า “ให้บริการ” มีความหมายกว้างกว่านั้น เช่น ให้เด็กไปขายดอกไม้ หรือขายยาเสพติด ก็ถือว่าเป็นการบังคับให้บริการ

การบังคับใช้แรงงานและบริการ จะเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้กรณีนี้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต้องไม่สมัครใจ ซึ่งไม่ต้องถึงกับใช้กำลังกายภาพ แต่ถ้าทำให้บุคคลในภาวะเช่นนั้นไม่สามารถขจัดขึ้นได้ เช่น นายจ้างยึดหนังสือพาสปอร์ตและไม่ยอมส่งเด็กกลับภูมิลำเนาในต่างประเทศ ก็เข้าข่ายเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์แล้ว

จุดอ่อนของกระบวนการยุติธรรม คือ มองว่าต้องเป็นการบังคับทางกายภาพหรือต่อร่างกายเท่านั้น ซึ่งแต่เดิมถือว่าหากมีเสรีภาพในการเดินไปไหนมาไหนได้ ไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ แต่ปัจจุบันหากเด็กประสงค์จะกลับบ้านแล้วนายจ้างไม่ให้กลับบ้าน กรณีนี้ก็อาจถือว่า ทำให้เด็กอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขจัดขึ้นได้ เป็นการบังคับแล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2541

รูปแบบที่ 7 การบังคับต่ออวัยวะเพื่อการค้า

การค้าอวัยวะ ผู้ถูกกระทำต้องไม่สมัครใจ กล่าวคือ ต้องอยู่ในภาวะจำยอมหรือเป็นการบังคับถึงจะมี ความผิดฐานค้ามนุษย์ กรณีนี้มักจะเกี่ยวข้องกับผู้มีวิชาชีพแพทย์

รูปแบบที่ 8 การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล

ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม การขูดรีด หากกระทำแก่บุคคลไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่แม้จะยินยอมก็ตาม ก็ถือว่าเป็นการค้ามนุษย์ ซึ่งจะคล้ายคลึงกับรูปแบบที่ 1 ถึงรูปแบบที่ 7 ก็ได้ แต่ต้องทำการสอบสวนในประเด็นที่ว่ามีการกดขี่ ข่มเหง เอาเปรียบกันโดยไม่เป็นธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่

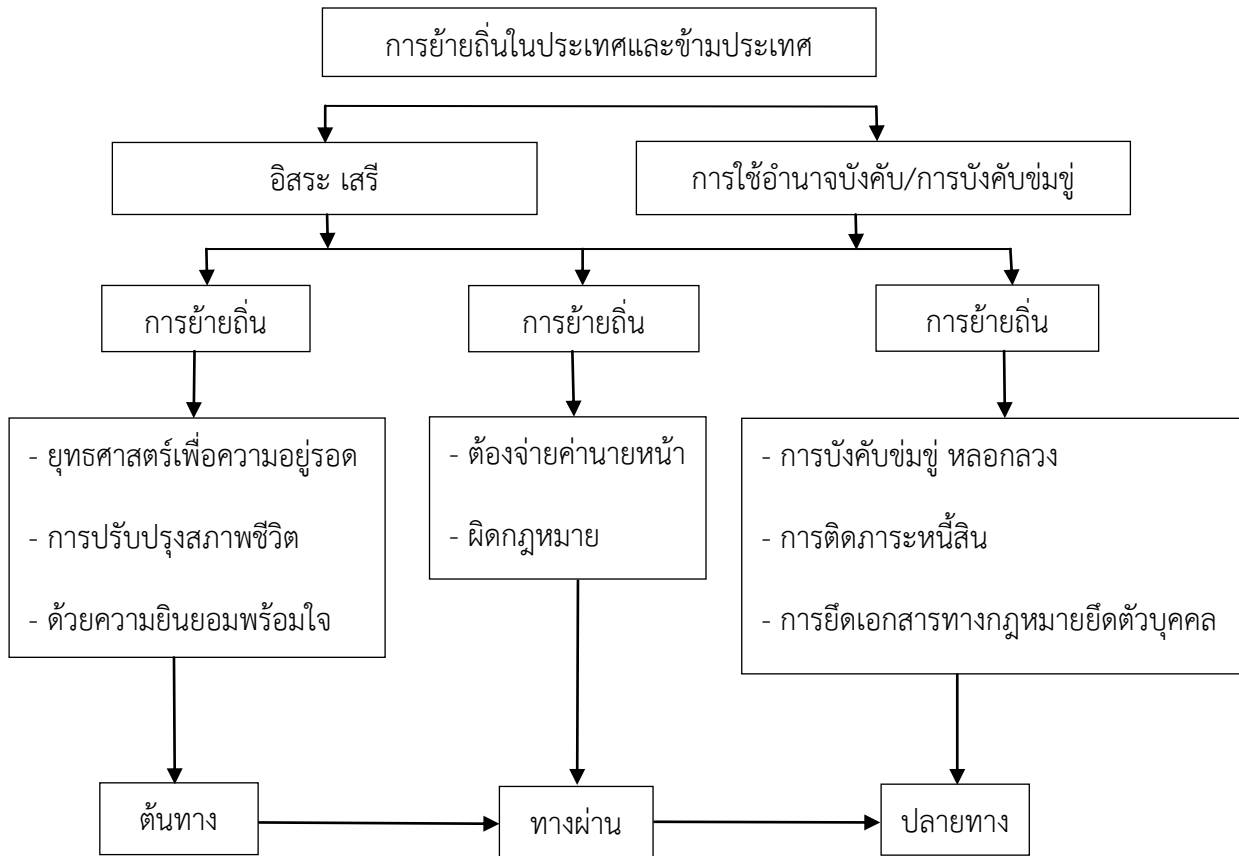

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาพที่ 1 รูปแบบการข้ามนุษย์

ที่มา : การค้าหญิง : จากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ โดย พัทธราตรี แก้วคุณและคณะ, 2543 : 11

ภาพที่ 1 รูปแบบการข้ามนุษย์ จะแสดงการย้ายถิ่นภายในประเทศ ซึ่งเป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์นั้น ผู้หญิงที่ถูกค้าจะเคลื่อนย้ายจากหมู่บ้านสู่เมืองใหญ่ เพื่อหางานทำก่อนและต่อมาจึงย้ายไปต่างประเทศ การเคลื่อนย้ายประเภทนี้มักจะทำเพื่อความอยู่รอด อันเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจจึงมีความต้องการปรับปรุงสภาพชีวิต สำหรับการย้ายถิ่นข้ามประเทศต้องอาศัยประเทศทางผ่านนั้น นักค้ามนุษย์จะนำหญิงและเด็กจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาประเทศตนเองเพื่อรับหนังสือเดินทาง หรือหลักฐานการแต่งงานหรือรับทำวีซ่าไปยังประเทศปลายทาง

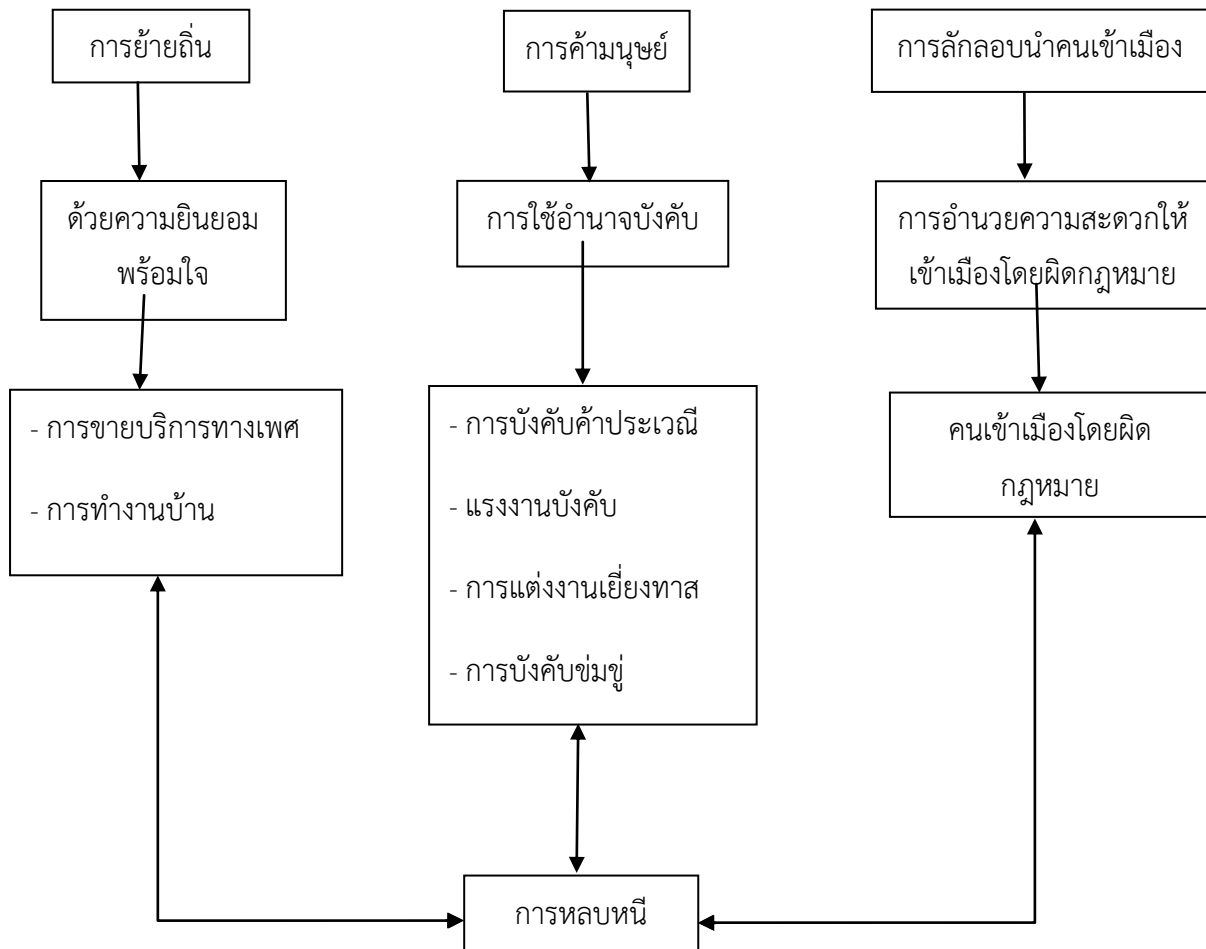
การย้ายถิ่นดังกล่าวเป็นไปด้วยความสมัครใจ มีอิสระ เสรี ซึ่งแตกต่างกับการย้ายถิ่นเพราะถูกบังคับข่มขู่ด้วยกำลัง หลอกลวง ลักพาตัว ตลอดจนถูกมัดด้วยภาระหนี้สินเพื่อกักขังให้ต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมในประเทศปลายทาง

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่น การค้ามนุษย์และการลักลอบนำคนเข้าเมือง

ที่มา : การค้าหญิง : จากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ โดย พัชรวดี แก้วคุณและคณะ, 2543 : 12

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่น การค้ามนุษย์และการลักลอบนำคนเข้าเมือง กล่าวคือ การอพยพย้ายถิ่นภายในประเทศมักจะเกิดความสมัครใจหรือยินยอมพร้อมใจย้ายถิ่น หรือต้องการโอกาสชีวิตที่ดีด้วยการรับจ้างทำงานบ้าน ทำงานโรงงาน หรือการขายบริการทางเพศ

ส่วนการย้ายถิ่นข้ามประเทศ เป็นกระบวนการลักลอบนำคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยมีการทุจริตให้ความสะดวกในการลักลอบนำคนเข้าเมืองมาเพื่อค้าแรงงาน รับจ้างในรูปแบบต่างๆ การขายบริการทางเพศในสถานบันเทิง ทั้งการลักลอบนำคนเข้าเมือง และการย้ายถิ่นภายในประเทศได้สู่วงจรการค้ามนุษย์ เพียงแต่ว่าการค้ามนุษย์นั้นต้องใช้อำนาจบังคับเนื่องจากมนุษย์มีค่าเพียงสินค้าหรือวัตถุเท่านั้น ในการบังคับให้ค่าประเวณีบังคับใช้แรงงานแห่งชาติบังคับแต่งงานเยี่ยงทาส เป็นต้น ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย เมื่อกลายเป็นวัตถุเพื่อการค้าของกระบวนการค้ามนุษย์ คนเหล่านี้ก็จะหลบหนีและถูกดำเนินคดีข้อหาลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย

สถานการณ์การค้ามนุษย์กับประเทศเพื่อนบ้าน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ศิปติ นพประเสริฐ (2558 : 13-23) กล่าวว่า ปัญหาการค้ามนุษย์ได้ขยายตัวจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ของไทยอย่างที่เราได้เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเราสามารถแบ่งประเภทของเหยื่อการค้ามนุษย์ตามแหล่งที่มาได้ 3 ประเภทได้แก่

1. กลุ่มที่มาจากประเทศที่มีพรมแดนติดกับไทย เช่น เมียนมา ลาว และกัมพูชา
2. กลุ่มที่มาจากประเทศใกล้เคียง เช่น จีนและเวียดนาม
3. กลุ่มที่มาจากประเทศอื่นๆ

ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ ไทยมีพรมแดนที่ติดต่อกับ 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ประเทศที่กล่าวมานอกจากมาเลเซียก็ต่างมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางการเมืองทั้งสิ้น ส่งผลให้ประชากรในประเทศเหล่านั้นต้องแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า คือการย้ายถิ่นเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านที่มีเศรษฐกิจที่ดีกว่า นั่นคือไทย และสิ่งนี้เองที่กลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ย้ายถิ่นหลายคนได้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ภายใต้วัตถุประสงค์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้าประเวณี การใช้แรงงาน และการขอทาน การข้ามพรมแดนกระทำได้โดยการลักลอบเข้ามาทางชายแดนหรืออาจจะอาศัยการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐของไทย หรือการใช้เอกสารปลอม มีรายละเอียดดังนี้

ประเทศเมียนมา

ชาวเมียนมาจำนวนมากอพยพย้ายถิ่นฐานออกจากประเทศเพื่อหนีจากสภาวะยากลำบากทางเศรษฐกิจจากการถูกเกณฑ์แรงงานและการละเมิดสิทธิมนุษยชน และยังมีจำนวนมากที่ถูกบังคับให้ย้ายออกจากภูมิลำเนาเดิมของตน โดยชาวเมียนมาเหล่านี้จะอยู่ในฐานะแรงงานต่างด้าวหรืออาจติดตามสมาชิกในครอบครัวที่เดินทางเข้ามาเป็นแรงงานโดยทั่วไป แรงงานต่างด้าวชาวเมียนมาจะทำงานในกิจการประมง เกษตรกรรม หรืองานก่อสร้าง ในขณะที่แรงงานหญิงจะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมอาหารทะเล และเป็นแรงงานรับใช้ภายในบ้าน

แม้ว่าจะมีความพยายามในการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมา แต่ถึงกระนั้นการโยกย้ายถิ่นฐานก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะได้พบกับคุณภาพชีวิตที่ดี โดยที่ผู้อพยพยังถูกหลอกลวงและแสวงหาผลประโยชน์ในระหว่างการอพยพย้ายถิ่น และยังมีผู้ย้ายถิ่นฐานบางรายที่ย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นแต่กลับถูกบังคับให้ใช้แรงงาน รวมทั้งยังถูกบังคับให้ค้าประเวณีด้วย

เมียนมามีสถานะเป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์ ทั้งการบังคับใช้แรงงานและการบังคับใช้ค้าประเวณี โดยที่ทางรัฐบาลเมียนมาก็ได้อนุญาตให้องค์กรระหว่างประเทศเข้าไปดำเนินการช่วยเหลือและดำเนินการบางประการในการส่งเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับภูมิลำเนาเดิม โดยเหยื่อจากการค้ามนุษย์จะเข้ามาทำงานในอาชีพต่างๆของไทย ดังต่อไปนี้

แรงงานรับใช้ในบ้าน เป็นอาชีพที่ไม่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายของแรงงานไทย แต่ขึ้นอยู่กับความเมตตาของนายจ้าง เนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องทำงานอยู่แต่ในเคหะสถาน ดังนั้นแรงงานรับใช้ในบ้านจึงไม่อาจเข้าถึงความคุ้มครองทางกฎหมายได้

แรงงานในกิจการประมง เป็นที่คาดการณ์ว่ามีแรงงานต่างด้าวจำนวนกว่า 200,000 คน ที่ทำงานในกิจการประมงของไทย โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นชาวกัมพูชาและชาวเมียนมา และยังมีชาวลาวอีกบางส่วนที่ทำงานในกิจการประมง แรงงานเหล่านี้จะไม่มีสัญญาการจ้างงาน หรืออาจยังมีบางส่วนที่ไม่ทราบว่ามีความสัญญาการจ้างงานหรือไม่ ส่วนเอกสารประจำตัวต่างๆ นายจ้างจะเป็นผู้เก็บไว้ ทั้งนี้เหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ถูกแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานบนเรือประมงส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายและมีอายุระหว่าง 15 ถึง 17 ปี โดยถูกทำร้าย

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ร่างกายถูกบังคับเพื่อที่จะได้ทำงานได้มากขึ้น และถ้ามีแรงงานรายได้อื่นที่ป่วยและไม่สามารถทำงานได้ก็อาจจะถูกโยนทะเลไป

การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบอื่นๆ เด็กๆชาวเมียนมาที่ถูกนำมาค้าในไทย เพื่อเป็นขอทานหรือเพื่อเร่ขายสินค้าตามท้องถนน ทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้รับเงินจากที่ไปขอทานมา ถูกเอารัดเอาเปรียบ

ประเทศลาว

ลาวมีสถานะเป็นประเทศต้นทางในการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กและยังรวมถึงเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นชาย โดยจะถูกนำมาค้าประเวณีและบังคับค้าแรงงาน ลาวเป็นอีกประเทศหนึ่งที่อ่อนไหวต่อการค้ามนุษย์ อันเนื่องมาจากการที่ลาวมีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกับประเทศอื่นที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มากกว่า แต่ลาวมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า เหยื่อจากการค้ามนุษย์ของลาวเกือบทั้งหมดถูกค้าเข้ามายังไทย ในเบื้องต้นได้ข้ามพรมแดนมาด้วยความสมัครใจเพื่อทำงาน แต่เมื่อข้ามพรมแดนมาแล้วกลับถูกสัญญาจ้างงานผูกมัด และยังถูกบังคับให้ทำงานที่ไม่ได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่ตอนแรก เหยื่อชาวลาวเหล่านี้มักจะถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศหรือบังคับใช้งานทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมขนาดเล็ก ร้านอาหาร และกิจการประมง

สำหรับลาวเป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์ ชาวลาวถูกแสวงหาผลประโยชน์ในหลากหลายสายอาชีพ มีดังต่อไปนี้

แรงงานรับใช้ในบ้าน เด็กชาวลาวในอาชีพแรงงานรับใช้ในบ้านซึ่งแต่เดิมอาชีพนี้เป็นของแรงงานเด็กชาวไทยโดยแรงงานรับใช้ในบ้านชาวนาบางรายจะต้องเผชิญกับสภาพที่ถูกแยกให้อยู่โดดเดี่ยวหรือถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังและยังได้รับรายได้น้อยมากหรือบางกรณีอาจไม่ได้รับรายได้เลยรวมทั้งยังขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขและการศึกษา

แรงงานในกิจการประมง แรงงานชายและแรงงานเด็กชายชาวลาวจะต้องทำงานในเรือประมงภายใต้เงื่อนไขของการแสวงหาผลประโยชน์และโอกาสในการล่องไปนั้นน้อยมากโดยแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงส่วนใหญ่ไม่มีการทำสัญญาจ้างงานแต่แรงงานต่างด้าวเหล่านี้จะต้องทำงานถึงวันละ 8 ถึง 15 ชั่วโมงหรืออาจจะมากกว่านั้น

ประเทศกัมพูชา

กัมพูชามีสถานะเป็นประเทศต้นทาง ปลายทาง รวมทั้งยังเป็นประเทศทางผ่าน ของเส้นทางการค้ามนุษย์ โดยเหยื่อจากการค้ามนุษย์ชาวกัมพูชาส่วนใหญ่มักถูกนำมายังไทย มีพื้นที่ต้นทางจากเขตอำเภอปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย และจังหวัดพระตะบอง โดยจะเดินทางผ่านช่องทางที่นิยมกันมากที่สุด คือ ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ส่วนลักษณะของการเดินทางเข้ามาจะมีนายหน้าทั้งที่เป็นชาวกัมพูชา ไทย รวมทั้งชาวเวียดนาม เดินทางเข้าไปเจรจา จากนั้นหัวหน้าหรือกลุ่มขอทานก็จะพาเด็กมาขอทานตามจุดต่างๆ สำหรับวัตถุประสงค์ในการค้ามนุษย์จากกัมพูชามาไทยนั้น จะมาค้าเพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ มากกว่าเพื่อการค้าประเวณี เช่น เด็กชาวกัมพูชาจะนำมาค้ายังไทยเพื่อไปเป็นขอทาน ส่วนผู้หญิงชาวกัมพูชาจะถูกค้ามาเป็นแรงงานรับใช้ตามบ้าน และแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยสามารถแบ่งการค้ามนุษย์ชาวกัมพูชาโดยไม่รวมเหยื่อการค้าบริการทางเพศจะแบ่งได้ตามนี้

แรงงานรับใช้ในบ้าน แรงงานที่ทำงานประเภทนี้ต้องประสบกับปัญหาหลายประการด้วยกัน เช่น ถูกนายจ้างบังคับให้ใช้งานเป็นเวลานาน มีเวลาพักผ่อนน้อย และอาจมีบางรายที่ถูกทำทารุณกรรมทางร่างกายและจิตใจ รวมไปถึงการล่วงละเมิดทางเพศ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

งานในกิจการประมง งานประมงนี้ผู้ชายและเด็กชาวกัมพูชามักตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เข้ามาสู่ไทยเพื่อใช้แรงงานในกิจการประมงโดยจูงใจด้วยรายได้ที่สูง แต่กระนั้นแรงงานเหล่านี้ก็ต้องทำงานบนเรือประมงเป็นเวลานานมีเวลาพักผ่อนที่น้อย รวมไปถึงการได้รับอาหารและน้ำดื่มที่ไม่เพียงพอ หรือบางคนอาจจะเสียชีวิตด้วยอาการเจ็บป่วยที่เกิดจากการทรมานจากสภาพการทำงานที่เลวร้ายเป็นระยะเวลา

แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ชาวกัมพูชาที่ทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมมักต้องเผชิญกับการทำงานเกินเวลา โดยไม่ได้รับค่าจ้าง หรืออาจต้องเผชิญกับการถูกจับกุมและถูกส่งกลับประเทศตน หรือบางรายที่เดินเข้ามาประเทศไทยโดยถูกต้องแต่กับไม่มีใบอนุญาตทำงาน รวมทั้งการที่แรงงานบางรายต้องทำงานหนักแต่รายได้ที่ควรได้กลับถูกหักออกไปบางส่วนเพื่อหักล้างหนี้สิน

ขอตาน ชาวกัมพูชาที่เข้ามาประกอบอาชีพขอตานในไทยนั้น นอกจากจะเดินทางเข้ามาโดยสมัครใจแล้ว ยังมีการล่อลวงเด็กจากกัมพูชามาบังคับให้เป็นขอตานและขายของเล็กๆ น้อยๆตามท้องถนน โดยจะถูกบังคับให้ขอตานเป็นเวลานานๆ และจะไม่ได้เงินที่ได้มาจากการขอตานเพราะต้องส่งให้บุคคลที่ควบคุม

ประเทศจีน

จีนมีสถานะเป็นประเทศปลายทาง ของเส้นทางในการค้ามนุษย์ เพราะจีนเป็นประเทศที่กำลังประสบภาวะขาดแคลนผู้หญิง เนื่องจากนโยบายลูกคนเดียวที่ทำให้มีแต่ผู้ชายเต็มประเทศ ตัวเลขของทางการจีนคาดการณ์ว่าภายในปี 2563 จีนจะมีผู้ชายในวัยแต่งงานมากกว่าผู้หญิงถึง 30 ล้านคน และจีนยังมีธรรมเนียมมอบสินสอดให้ครอบครัวเจ้าสาว ดูเหมือนตัวเลขสินสอดระยะหลังจะทะยานขึ้นมาก โดยในปีกิ่งจางต้องจ่ายค่าสินสอดถึงประมาณ 1 ล้านบาทเพิ่มจากเดิมประมาณ 5 หมื่นบาทเมื่อ 4 ปีก่อน ส่วนในต่างจังหวัดเงินสินสอดเวลานี้อยู่ที่ประมาณ 5 แสนบาทเพิ่มจากเดิมประมาณ 1 หมื่นบาทเมื่อ 4 ปีก่อน เมื่อเงินไม่พอการมองหาเจ้าสาวจากต่างประเทศอย่างเช่น จากยุโรปตะวันออกผ่านบริษัทจัดหาคู่ก็เกิดขึ้น แต่สำหรับคนในชนบทรายได้น้อยทางเลือกที่ทำได้คือ “ส่งซื้อเจ้าสาว” จากประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะจาก ไทย เมียนมา กัมพูชา ลาวและเวียดนาม ซึ่งค่าใช้จ่ายอยู่ที่ประมาณ 1 แสนบาท ถูกกว่าการแต่งงานกับคนชาติเดียวกันหลายเท่า จึงกระตุ้นให้เกิดการค้ามนุษย์เพื่อหาหญิงสาวมาป้อน “ใบส่งซื้อ” โดยใช้สารพัดวิธีไม่ว่าล่อลวงหรือแม้กระทั่งลักพาตัว

ประเทศเกาหลี

เกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีแรงงานไทยลักลอบเข้าไปทำงานโดยผิดกฎหมายจำนวนมาก และตั้งใจจะเข้าประเทศเกาหลีใต้ด้วยหลากหลายวิธี เพื่อให้ได้เข้าไปทำงานและปัจจัยดึงดูดที่สำคัญคือ ค่าจ้างที่สูงกว่าประเทศไทย นั่นแสดงให้เห็นว่าเกาหลีใต้เป็นประเทศปลายทาง ของเส้นทางในการค้ามนุษย์ ส่วนใหญ่แรงงานไทยที่ลักลอบเข้าเมืองจะทำงานและอาศัยอยู่ในสถานประกอบการ และเอกสารต่างๆ โดยเฉพาะหนังสือเดินทางจะถูกนายจ้างยึดเอาไว้ เนื่องจากนายจ้างเกรงว่าเมื่อแรงงานทำงานได้ระยะหนึ่งจะหลบหนีไปทำงานกับนายจ้างคนอื่นที่ให้ค่าจ้างที่สูงกว่า หรือไปทำงานกับญาติพี่น้องในสถานประกอบการอื่น ส่วนใหญ่กิจการที่แรงงานไทยลักลอบเข้าไปทำงาน ได้แก่ นวดสปา เกษตรกรรม และกรรมกรในโรงงานขนาดย่อม

ความเสี่ยงต่อการถูกบังคับใช้แรงงานและตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ จากสภาพการทำงานของแรงงานไทยที่ลักลอบเข้าไปทำงาน ส่วนมากแรงงานที่เสี่ยงต่อการถูกบังคับใช้แรงงาน และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ได้แก่ งานนวดสปา และกรรมกรในโรงงานขนาดย่อม ซึ่งงานเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปริมาณของงานและผู้ให้บริการ ดังนั้นแรงงานไทยที่ทำงานกิจการเหล่านี้เสี่ยงต่อการถูกบังคับให้ทำงานในรอบต่อไปโดยตัวแรงงานเองไม่สมัครใจ ทำงานเลยกำหนดเวลาทำงานปกติ แต่ไม่ได้รับค่าล่วงเวลา หรือถูกบังคับให้ค่าประเมินในกรณีหญิงไทยที่

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ทำงานนวดสปา ซึ่งประเด็นเหล่านี้ทำให้แรงงานไทยหลายรายพบกับสภาพการทำงานไม่ไหว จึงหลบหนีหรือร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ในการขอย้ายงาน

อภิปรายผล

การค้ามนุษย์เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ แต่รูปแบบหลักๆของการค้ามนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันกลับไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด นอกจากจะมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเพื่อง่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อาทิเช่น โทรศัพท์มือถือ สื่อโซเชียล เน็ตเวิร์กต่างๆ เป็นต้น โดยขบวนการจะมุ่งเน้นไปยังผู้เสียหายซึ่งเป็นสตรีและเด็กเป็นส่วนใหญ่เพราะอาศัยความที่มีจิตใจอ่อนง่ายต่อการชักจูงเป็นพื้นฐานสำคัญ โดยการหลอกล่อ ช่มชู้ ล่อลวง หรือมีเหตุจำเป็นอื่นๆที่ทำให้ผู้เสียหายจะต้องตกเป็นเหยื่อ เช่น การย้ายถิ่น การเป็นหนี้สิน การต้องการแสวงหาสิ่งที่ดีกว่า การต้องการมีชีวิตที่ดีขึ้น บางคนเข้ามาด้วยความเต็มใจก็ส่วนหนึ่งแต่ส่วนมากจะถูกหลอกลวงโดยอาศัยมูลเหตุจูงใจในเรื่องผลประโยชน์ที่จะได้กลับมาเป็นค่าตอบแทนที่สูงเมื่อเข้ามาอยู่ในกระบวนการค้ามนุษย์แล้วผู้เสียหายก็จะถูกส่งต่อไปยังประเทศต่างๆ กล่าวคือ ในกรณีนี้ขบวนการนี้เป็นประเทศต้นทางในการจัดหาเหยื่อผู้เสียหาย ซึ่งในการส่งต่อผู้เสียหายไปยังต่างประเทศนั้นประเทศที่ส่งไปยังอาจไม่ใช่ประเทศเป้าหมายจึงต้องใช้เป็นประเทศทางผ่าน อย่างเช่น ในกรณีชาวโรฮิงญาที่กระบวนการเริ่มจากประเทศพม่าซึ่งเป็นประเทศต้นทาง นำคนมาพักยังประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศทางผ่านก่อนจะส่งไปยังประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศปลายทาง กล่าวคือ ประเทศไทยก็เป็นทั้งประเทศต้นทางทางผ่าน และปลายทาง เนื่องจากมีคนไทยจำนวนมากที่ลักลอบเข้าเมืองไปยังประเทศปลายทางซึ่งจะพบมากที่ประเทศเกาหลีใต้หรือจีนเช่นกัน อีกทั้งไทยยังเป็นประเทศปลายทางที่มีคนต่างด้าวลักลอบเข้ามาอย่างผิดกฎหมาย พบมากคือประเทศเพื่อนบ้านอย่าง ลาว เมียนมา กัมพูชา ที่มีถูกหลอกให้มาใช้แรงงานในประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งกระบวนการนี้เกิดขึ้นก็เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากผู้เสียหายอันมีหลากหลายรูปแบบที่ชัดเจนและพบมากที่สุด คือแสวงหาผลประโยชน์โดยการนำผู้เสียหายไปค้าประเวณี ทำงานประมง การเอาคนไปเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า เป็นต้น

ดังนั้นรูปแบบการค้ามนุษย์จึงจำเป็นและสำคัญอย่างมากที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อที่จะได้รู้ซึ่งถึงต้นตอจากทั้งเหยื่อผู้เสียหายและขบวนการในอนาคตจะได้สามารถแก้ไขปัญหาและตัดวงจรอันผิดกฎหมายนี้ลงได้อย่างสมบูรณ์เด็ดขาด รัฐบาลควรที่จะศึกษาแนวทางของประเทศที่ถูกจัดให้อยู่ในอันดับ Tier1 หรือ ประเทศที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายสหรัฐเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act: TVPA) อย่างในแถบอาเซียนประเทศที่ถูกจัดให้อยู่ในระดับ Tier1 ก็คือประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจไม่ได้แตกต่างจากประเทศไทย หากไทยสามารถเพิ่มศักยภาพของตนในด้านต่างๆ เช่น ด้านการให้บริการที่ครอบคลุมในทุกมิติ การสืบสวน สอบสวน และเร่งรัด กระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดี การคุ้มครองเหยื่อและพยานผ่านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การสอบสวนการฟ้องร้องดำเนินคดี ตัวอย่าง มาตรการทางนโยบายทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ภาครัฐและภาคเอกชนสามารถปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันได้ การบังคับใช้ทางกฎหมายควรมีการปรับปรุงและออกกฎหมายใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การดำเนินการจะมีการช่วยเหลือคุ้มครองฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจพร้อมส่งกลับภูมิลำเนาเดิม โดยประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภาคเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศในการจัดบริการต่างๆให้ครอบคลุม รวมทั้งการสร้างเครือข่ายองค์กร
ภาครัฐและภาคเอกชนเป็นผู้นำชุมชนเพื่อเฝ้าระวัง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- WorkpointNews. (2560). การค้ามนุษย์ ปัญหาที่แก้ไม่ตกในจีน ตราบใดที่ผู้ขายเงินยังหาผู้หญิงใน
ประเทศแต่งงานไม่ได้. สืบค้น เมื่อ 8 กันยายน 2561, จาก <https://workpointnews.com>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (29 มิ.ย. 2561). ทำที่ประเทศไทยต่อการประกาศผลการจัดอันดับประเทศไทย
ในรายงาน TIP Report 2018. สืบค้น เมื่อ 21 ธันวาคม 2561, จาก www.mfa.go.th
- การสอบสวนคดีค้ามนุษย์. (2559). รูปแบบการค้ามนุษย์. สืบค้น เมื่อ 18 กันยายน 2561, จาก
<https://hmtraffick.blogspot.com>
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์. (2551). กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ฉบับที่ 3. (2560). กรุงเทพฯ: ราชกิจจานุเบกษา.
- พัชรชาติ แก้วคุณและคณะ. (2543). การค้าหญิง : จากแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- วรรณัฐ วรชาติเดชา. (2554). การค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- ศิปดี นพประเสริฐ. (2558). การค้ามนุษย์ในไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท สแควร์ ปริ้นซ์ 93 จำกัด.
- ศิริพร สโครบานะ. (2548). การค้ามนุษย์ แนวคิด กลไก และประเด็นท้าทาย. กรุงเทพฯ: บริษัท อัมรินทร์
พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2560). เกาหลีใต้: ทำไมแรงงานไทยล้นล้นเข้าไปทำงานผิดกฎหมายมากขึ้น. เมื่อ 8
กันยายน 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com>
- สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ. (2548). การ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (ประเทศไทย) พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: องค์การทุนเพื่อเด็ก
แห่งสหประชาชาติ.
- อรพรรณ แซ่เอี้ยว. (2561). การค้ามนุษย์ในประเทศสมาชิกอาเซียน พ.ศ. ๒๕๖๐: สาธารณรัฐฟิลิปปินส์.
Law for ASEAN.